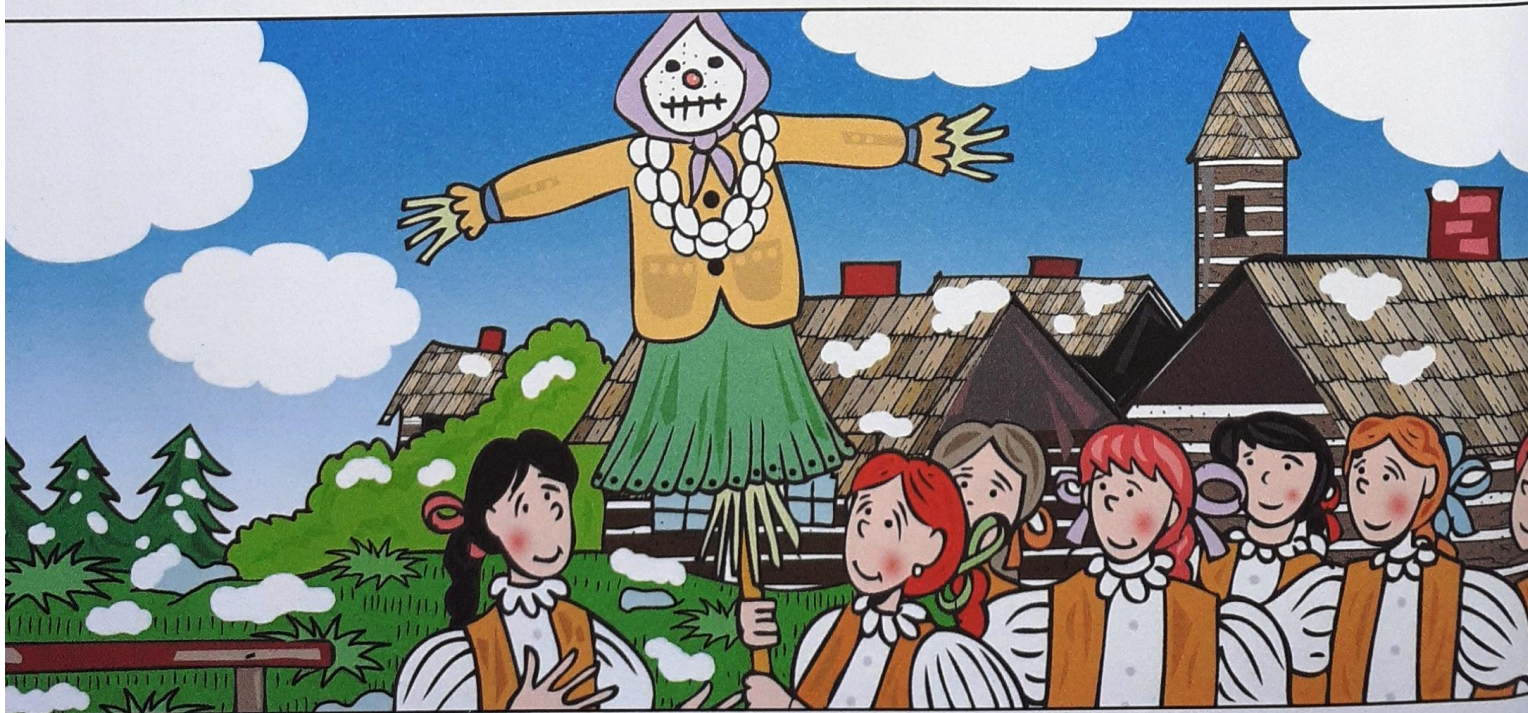

Morena

*Smrtná neděle,
kdes tak dlouho byla?
U studánky,
u rybníka ruce nohy myla.*

Od Popelčnické středy se odpočítávalo šest postních týdnů do Velikonoc. Každá neděle v tomto období měla svůj název. První postní se jmenovala Pučálka podle pokrmu, který se tehdy často připravoval. Byl jím ve vodě napučený usušený hrách, jenž se upražil na sádle. Druhé neděli se říkalo Pražná, to se pro změnu pražila ochucená zrnka obilí. Další

byla Kýchavná a věřilo se, že kdo v tento den třikrát kýchne, celý rok nezastůně. Čtvrtá postní neděle nesla pojmenování Družebná. Děti a mladí lidé se scházeli, navštěvovali a na uvítanou se pekly koláče, zvané družbance. Mezi staršími dívkami a chlapci se také domlouvaly svatby i čas jejich konání. Pátá neděle byla Smrtná a poslední šestá pak Květná. Právě o předposlední Smrtné neděli si děti vyráběly jakési figuríny, zvané Moreny, Mařeny, Smrtky či Smrtholky. S touto postavou hlavně děvčata obešla vesnici a za povyku chlapců, kteří na ni mohli házet kameny, ji vynesla za ves k potoku či říčce. Morenu tam dívky zapálily a svrhly do vody. Pak musely co nejdříve utéct, aby je náhodou ještě nechytila za to, co jí provedly. Věřilo se, že smrtná Morena je vlastně zima a jejím odchodem z vesnice zmizí vše špatné včetně studeného, nevlídného počasí.

*Smrt nesem ze vsi,
nové léto do vsi.
Smrt plave po vodě,
nové léto k nám jede.*

Ohořelou Morenu odnesla voda a místo ní přinesly dívky do vsi líto, letečko, májíček nebo také léto. Byl to zelený vršek stromečku nebo třeba jívové větvičky, které se ozdobily barevnými papírky a vyfouknutými vajíčky, pestrými ústřižky látek, pentličkami nebo papírovými holubičkami. V barevnosti převažovala červená jako symbol krve a nového života. Dívky letečko držely v rukou a opět s ním obešly celou vesnici. Věřily, že tak roznesou jaro a s ním i nový život do všech chalup. Někdy se namísto stromečku nebo větviček nosila malá panenka v podobě miminka. Byla připevněná na dřevěné tyčce a měla bílou hlavičku, šáteček a pěkné barevné nebo naopak bílé šatečky. Ozdobená mohla být červenými korálky. Obličej s růžovými tvářičkami jí zářil úsměvem.

Jak se vyráběla Morena?

Na výrobu Moreny byly potřeba dvě pevné tyče, jedna delší a jedna kratší, ze kterých se vyrobil kříž. Dále sláma, z níž dívky vytvarovaly ruce a vycpaly s ní tělo i hlavu. Na tu použily bílou látku, aby vynikl obličej podobný smrtce. Na její oblečení přišla vhod třeba stará košile, šátek na hlavu a sukně. Vyfouknutá vajíčka či prázdné šnečí ulity navlékly na provázek a Morenu jimi ozdobily.

Tip pro vás: vyrobte si vlastní letečko

Budete k tomu potřebovat košatou zelenou větvičku nebo menší vršek jehličnatého stromku. Ze spodní části odstraňte lístečky a menší výhonky. Poproste maminku, aby vám sehnala barevné mašle. Na větvičky umístěte čtyři vyfouknutá vajíčka a stromeček ozdobte barevnými pentlemi nebo červenými, bílými a modrými proužky krepového papíru.

Ozdobené letečko si dejte do nádoby s vodou a pak už se můžete těšit na příchod jara.

